DOI 10.32900/2312-8402-2020-123-184-193

УДК 636.14.082

ГЕНЕАЛОГІЧНІ ЛІНІЇ В ОРЛОВСЬКІЙ РИСИСТІЙ ПОРОДІ УКРАЇНСЬКОЇ ЧАСТИНИ ПОПУЛЯЦІЇ

Ткачова І. В., д. с.-г. н.

Інститут тваринництва НААН

Фролова Г. О.

Державне підприємство «Агентство ідентифікації та реєстрації тварин»

У статті висвітлено результати генеалогічного аналізу вітчизняної популяції коней орловської рисистої породи. Загальне поголів'я породи на час обстеження становило 653 гол., у тому числі 267 племінних кобил. Найбільша кількість коней – у Запорізькому кінному заводі № 86 (29,6 % племінних кобил).

Аналіз генеалогічної структури репродуктивного складу породи показав перевагу жеребців трьох ліній: Барчука (гілка Запада) (28,1 %), Пілота (18,8 %), Воїна (15,6 %). Маточний склад переважно відноситься до ліній Барчука (гілка Запада) (30,7 %), Піона (22,1 %), Пілота (15,7 %).

Маточний склад Дібрівського кінного заводу представлено переважно кобилами лінії Піона (41,2 %), Запорізького кінного заводу – лінії Барчука (гілки Запада) (29,1 %), Ісполнітельного (22,8 %), Піона (20,3 %). У Лимарівському кінному заводі більшість кобил відноситься до ліній Барчука (гілка Запада) (35,5 %), Пілота і Піона (по 25,8 %). Лозівський кінний завод укомплектований матками переважно лінії Барчука (гілка Запада) (38,2 %), Пілота (23,5 %) і Ветра (20,6 %). Найбільший племінний репродуктор ПСП «Комишанське» укомплектований переважно матками лінії Барчука (гілки Запада) (51,2 %), Піона (22,0 %) і Пілота (17,1 %).

Аналіз генеалогічних ліній української частини популяції орловської рисистої породи показав, що з найбільш чисельною є генеалогічна лінія Барчука із більш розгалуженою гілкою Запада, до якої належать 28,1 % жеребців і 30,7 % кобил. Племінне ядро лінії зосереджено в чотирьох кінних заводах з розведення орловської рисистої породи (базові господарства), а також у племінних репродукторах та у власників коней – фізичних осіб. Генеалогічне відгалуження Запада представлено нащадками 9537 Бензола і 10173 Позива, зокрема – 9 жеребців-плідників, допущених до племінного використання і 78 племінних кобил репродуктивного віку. Наявність ремонтного молодняку у генеалогічних лініях передбачає їх подальший розвиток. Більшість генеалогічних ліній, окрім ліній Барчука, Пілота і Воїна, знаходяться у загрозовому становищі, адже представлені трьома і менше жеребцями-плідниками, і без виділення або придбання нових плідників спричинить звуження генеалогічної структури породи, що негативно відобразиться на популяції в цілому.

Ключові слова: **коні, орловська рисиста порода, генеалогічна структура, репродуктивний склад, селекція, популяція.**

Орловська рисиста порода вважається найстарішою з порід коней рисистого напрямку (початок створення – з 1776 року), вона суттєво вплинула на розвиток призового (бігового) спорту і кіннозаводства взагалі [1]. Породу створена завдяки вдалому відтворювальному схрещуванню кращих порід коней XVIII сторіччя (арабської, датської, голландської, чистокровної верхової, мекленбурзької, норфолькської), раціональному добору та підбору, а також систематичному тренінгу і

біговим випробуванням на довгі дистанції [2]. На території України найбільшим і найдавнішим кінним заводом, який розводив коней орловської рисистої породи був завод Великого Князя Дмитра Костянтиновича Полтавської губернії (сучасний Дібрівський кінний завод), заснований у 1888 році, що нараховував 40 жеребців-плідників і 200 племінних кобил [3]. До кінця XIX сторіччя орловська порода була найжвавішою з коней запряжного типу [4], але згодом поступилася американській стандартбредній породі, консолідованій на максимальну жвавість на короткі дистанції [5]. Втім, орловський рисак поступившись жвавістю, не втратив свого оригінального типу, екстер'єру, конституційних особливостей, адаптованості до мінливого клімату, дистанційності і сьогодні користується любительською популярністю [6, 7].

Сучасна вітчизняна популяція коней орловської рисистої породи під впливом селекційного процесу набула особливих рис, що надає їй унікальності і змоги подальшого розведення в умовах обмеженого генофонду [8], що визначає актуальність досліджень.

Матеріали та методи досліджень. Матеріалом для досліджень слугувала база даних орловської рисистої породи української популяції, сформована за даними первинного племінного обліку та результатами обстеження поголів'я (n=653). Науково-методичні підходи базувались на зоотехнічному та генеалогічному аналізі масиву коней орловської породи. Весь відтворювальний склад розподілений за лінійною належністю методом сімейного аналізу на основі побудови родоводів.

Результати досліджень. Орловська рисиста порода за кількістю поголів'я посідає третє місце в структурі порід коней України. Провідними суб'єктами племінної справи за її розведення є державні кінні заводи – філії ДП «Конярство України»: Запорізький кінний завод № 86, Дібрівський кінний завод № 62, Лозівський кінний завод № 124 і Лимарівський кінний завод № 61. Кількісний склад поголів'я породи за статеві-віковими групами за результатами бонітування 2019 р. наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура поголів'я орловської рисистої породи України (на 01.09.2019 р.)

Суб'єкти племінної справи	Статеві-вікові групи							
	жеребці-плідники		племінні кобили		ремонтний молодняк		лошата 2019 року народження	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Запорізький к.з. № 86	5	15,6	79	29,6	59	26,2	48	37,2
Дібрівський к.з. № 62	4	12,5	34	12,7	43	19,1	21	16,3
Лозівський к.з. № 124	6	18,8	34	12,7	38	16,9	23	17,8
Лимарівський к.з. № 61	5	15,6	31	11,6	24	10,7	15	11,6
ПСП «Комишанське»	2	6,3	41	15,4	37	16,4	19	14,7
ФГ «Голд-Сад»	1	3,1	8	3,0	2	0,9	-	-
Фізичні особи	9	28,1	40	15,0	22	9,8	3	2,3
Всього:	32	100,0	267	100,0	225	100,0	129	100,0

Загальне поголів'я породи на час обстеження становило 653 гол., у тому числі 267 племінних кобил. Найбільша кількість коней – у Запорізькому кінному заводі № 86 (29,6 % племінних кобил).

Аналіз генеалогічної структури репродуктивного складу породи показав (табл. 2) перевагу жеребців трьох ліній: Барчука (гілка Запада) (28,1 %), Пілота (18,8 %), Воїна (15,6 %). У порівнянні з попереднім 10-річним періодом, генеалогічна структура орловської рисистої породи змінилась: у 2009 році більшість жеребців-плідників належали до генеалогічних ліній Піона (24,1 %) і Пілота (24,1 %) [9].

Таблиця 2

Генеалогічна структура племінного складу орловської рисистої породи

Лінії	Жеребці		Кобили	
	n	%	n	%
Барчука	1	3,1	24	9,0
Барчука-Запада	9	28,1	82	30,7
Болтика	2	6,2	6	2,2
Ветра	3	9,3	10	3,7
Воїна	5	15,6	11	4,1
Іппіка	-	-	1	0,4
Ісполнительного	1	3,1	21	7,9
Отбоя	1	3,1	8	3,0
Пілота	6	18,8	42	15,7
Піона	3	9,3	59	22,1
Пролива	1	3,1	3	1,1
Всього:	32	100,0	267	100,0

Маточний склад переважно відноситься до ліній Барчука (гілка Запада) (30,7 %), Піона (22,1 %), Пілота (15,7 %).

Розподіл племінних кобил різних суб'єктів племінної справи з генеалогічних ліній представлено в таблиці 3.

Маточний склад Дібрівського кінного заводу представлено переважно кобилами лінії Піона (41,2 %), Запорізького кінного заводу – лінії Барчука (гілки Запада) (29,1 %), Ісполнительного (22,8 %), Піона (20,3 %).

У Лимарівському кінному заводі більшість кобил відноситься до ліній Барчука (гілка Запада) (35,5 %), Пілота і Піона (по 25,8 %).

Лозівський кінний завод укомплектований матками переважно лінії Барчука (гілка Запада) (38,2 %), Пілота (23,5 %) і Ветра (20,6 %).

Найбільший племінний репродуктор ПСП «Комишанське» укомплектований переважно матками лінії Барчука (гілки Запада) (51,2 %), Піона (22,0 %) і Пілота (17,1 %).

Розвиток генеалогічних ліній орловської рисистої породи української частини популяції представлено на схемах 1-9. Аналіз схем генеалогічних ліній показав, що з найбільш численної лінії Барчука можна виділити гілку Запада, як окреме генеалогічне відгалуження, що представлено 28,1 % жеребців і 32,6 % кобил усієї популяції.

Племінним законодавством України передбачено виділення нової генеалогічної лінії за наявності не менше 1 базового господарства, 5 жеребців-плідників з двох відгалужень та 30 племінних кобил [10]. Племінне ядро гілки Запада зосереджено в усіх чотирьох кінних заводах з розведення орловської рисистої породи (базові господарства), а також у племінних репродукторах та у приватних власників.

Таблиця 3

Розподіл племінних кобил по лініях

Лінії	Кількість коней, гол.							Всього
	Кінні заводи				Племінні ре-продуктори		Фізичні особи	
	Дібрівський	Запорізький	Лимарівський	Лозівський	ПСП «Комишанське»	ФГ «Голд-Сад»		
Барчука	5	13	1	1	1	-	3	24
Барчука-Запада	4	23	11	13	21	1	9	82
Болтика	3	-	-	-	1	1	1	6
Ветра	-	-	-	7	1	-	2	10
Воїна	1	4	-	1	-	-	5	11
Іппіка	-	-	-	-	1	-	-	1
Ісполнительного	1	18	-	1	-	-	1	21
Отбоя	3	-	2	2	-	-	1	8
Пілота	3	5	8	8	7	1	10	42
Піона	14	16	8	-	9	5	7	59
Пролива	-	-	1	1	-	-	1	3
Всього:	34	79	31	34	41	8	40	267

У відгалуженні Запада налічується 9 ліцензованих жеребців-плідників з генеалогічних відгалужень 9537 Бензола і 10173 Позива і 78 племінних кобил репродуктивного віку з різних маточних родин. Наявність ремонтного молодняку у відгалуженні передбачає його подальший розвиток. Таким чином, виникла необхідність виділення в орловській рисистій породі лінії Запада.

Що стосується решти генеалогічних ліній, то вони (окрім ліній Пілота і Воїна) знаходяться у загрозовому становищі, адже представлені трьома і менше жеребцями-плідниками, і без виділення нових плідників (або придбання їх у російських кінних заводах) може спричинити звуження генеалогічної структури породи і зникнення ліній, як це сталося з лінією Іппіка.

52 БАРЧУК 2.12,0, гн., 1912 (Барин Молодий – Молнія)

1273 Додирь 2.20,1, гн., 1926 (м. 255 Дань)

2602 Горизонт 3.24,1, св.-гн., 1931 (м. 220 Гичка)

6333 Гіт 2.10, гн., 1949 (м. 4680 Трецьотка)

8531 Клад 2.11,5, сір., 1957 (м. 6223 Карга)

9086 Гик 2.08,8, сір., 1965 (м. 12195 Гавань)

10231 Трагик 2.07,1, сір., 1975 (14757 Толока)

10898 Шатьор 2.06,1, сір., 1983 (м. 16248 Широта)

11604 Шквал 2.07,6, сір., 1998 (м.18006 Вечеринка)*

1741 Мох 2.06,1, 1929 (м. 2215 Мурава)

6122 Емігрант 2.28, 1941 (м. 4840 Еволюція)

7473 День 2.07, 1947 (м. 5566 Дань)

8450 ЗАПАД 2.06,7, гн., 1959 (м. 8879 Займка)
9537 Бензол 2.06,3, 1972 (м. 13467 Бесподобная)
10747 Кабул 2.06,1, 1985 (м. 15929 Кружка)
11492 Уклон 2.04,1, гн., 1996 (м. 16965 Українка)
11781 Кулон 2.04,8, гн., 2002 (м. 19069 Калька)
12005 Избранник 2.27,0, сір., 2008 (м. 21641 Імарта)*
Пуск, вор., 2014 (м. 20533 Політика)*
10173 Позив 2.07,9, гн., 1976 (м. 15428 Пепенка)
11429 Кок-Пар 2.17, гн., 1995 (м. 18166 Куниця)
12242 Факел 2.09,5, т.-гн., 2003 (м. 18341 Феба)
12014 Іскрометний 2.06,8, вор., 2005 (м. 18081 Інфра)*
11449 Малиновий Звон 2.06,6, гн., 1995 (м. 18201 Малина)
12111 Бамбіно 2.04,5, гн., 2002 (м. 19206 Боярщина)
Волейбол 2.09,2, сір., 2011 (м. 19869 Ванда)*
12245 Фрагмент 2.11,8, т.-гн., 2003 (м. 19785 Філіппінка)*
12110 Есмінець 2.07,1, сір., 2003 (м. 19814 Ехо)*

Рис. 1. Схема лінії Барчука-Запада

Примітка. * – сучасні продовжувачі ліній.

8268 БОЛТИК 2.09,6, сір., 1958 (Уверенний – Беседа)
10027 Кубик 2.04, сір., 1969 (м. 12663 Крепость)
010920 Наместник, вор., 1981 (м. 014651 Набивка)
11542 Каньйон 2.01,2, вор., 1993 (м. 17472 Конопля)
11993 Заводчик 2.01,9, сір., 2005 (м. 18045 Заварка)*
10920 Тюрбан 2.07, сір., 1974 (м. 13255 Трущоба)
11219 Романтик 2.09,3, сір., 1992 (м. 16909 Рукавичка)
11714 Арарат 2.10,2, сір., 2001 (м. 18721 Албания)*

Рис. 2. Схема лінії 8268 Болтика

4182 ВЕТЕР 2.10,7, гн., 1939 (Бубенчик – Вітрогонка)
6301 Вспильчівий 2.06,5, гн., 1949 (м. 4459 Пилинка)
9687 Люмінал 2.08,0, вор., 1965 (м. 11411 Ліквідація)
10994 Ліловий 2.09,7, сір., 1984 (м. 16671 Лібералка)
11476 Полонез 2.07,2, вор., 1994 (м. 18262 Подруга)
12230 Рапс 2.15,0, сір., 2004 (м. 19469 Коста-Ріка)*
12244 Фліп 2.08,8, вор., 2004 (м. 18341 Феба)*
Жакоп 2.23,0, т.-гн., 2005 (м. Жар-Птиця)*

Рис. 3. Схема лінії Ветра

185 ВОЇН 4.36,0, сір., 1918 (Птенєц – Війна)
3522 ПОСОЛ 2.16,2, сір., 1935 (м. 1152 Афіна Паллада)
 7011 Ріон 2.05,1, сір., 1948 (м. 7521 Роковая)
 8067 Самородок 2.07,2, гн., 1955 (м. 10306 Саломея)
 9433 Риск 2.06,7, сір., 1967 (м. 13138 Расплата)
 10947 Картьожнік 2.07,9, чер.-сір., 1983 (м. 16573 Княжна)
 11155 Лукомор 2.07, гн., 1993 (м. 17237 Лаплата)
 11819 Пльос 2.05,2, руд., 1999 (м. 19125 Пісня)
 Дніпр 2.08,6, гн., 2009 (м. 21572 Дарниця)
 11758 Іл 2.10,0, гн., 2001 (м. 17911 Іванна)
 Плющ 2.07,6, сір., 2013 (м. 21829 Помощь)
 Каботажний Груз Алтая 2.07,3, сір., 2004 (м. 19955 Істина)
 Железний 2.05,8, гн., 2007 (м. 20719 Жара)

Рис. 4. Схема лінії Воїна

8501 ІСПОЛНІТЕЛЬНИЙ 2.09,2, сір., 1960 (6669 Лабрадор – 11172 Інкубация)
 9758 Приказ 2.04,0, сір., 1969 (м. 11628 Перебежка)
 10290 Біполяр 2.06,2, сір., 1980 (м. 12058 Брілліантка)
 10954 Абатур 2.07,9, вор., 1989 (м. 17006 Арабіка)
 11962 Чардаш 2.10,0, вор., 2004 (м. 17658 Чайка)*

Рис. 5. Схема лінії Ісполнительного

5493 ОТБОЙ 2.14,1, сір., 1934 (1107 Бурелом – 744 Опора)
 6616 Корсар 2.08,4, сір., 1946 (м. 3717 Колоністка)
 8477 Івняк 2.07,4, сір., 1957 (м. 9036 Ілюмінація)
 9732 Персид 2.04,6, сір., 1968 (м. 12994 Перкуссия)
 11002 Метоп 2.04,9, сір., 1986 (м. 16754 Мысль)
 11877 Ібрагим 2.05,6, сір., 2000 (м. 19377 Ива)
 Лідер 2.06,3, сір., 2009 (м. 21343 Листва)*

Рис. 6. Схема лінії Отбоя

9380 ПІОН 2.00,1, сір., 1966 (7944 Отклік – 11676 Пріданніца)
 10179 Помпей 2.02,4, т.-гн., 1974 (м. 14589 Привичка)
 10615 Кіпр 2.03,5, гн., 1982 (м. 14151 Крутизна)
 11300 Лакей сір., 1993 (м. 17100 Леска)
 11919 Нил 2.09,9, гн., 2004 (м. 19597 Норма)*
 12103 Фестиваль 2.07,8, сір., 2005 (м. 024720 Феміда)
 Жофрей 2.12,6, сір., 2014 (м. Живописна)*
 1 ПО Фагот 2.02,3, сір., 1980 (м. Фабула)
 11255 Афоризм 2.02,1, вор., 1994 (м. 17006 Арабіка)
 11841 Фінал 2.06,5, сір., 1995 (м. 17006 Арабіка)
 Кайф 2.11,2, вор., 2010 (м. 21254 Кипа)*

Рис. 7. Схема лінії Піона

3479 ПІЛОТ 2.02,2, гн., 1932 (01307 Гіацинт – 2325 Пєночка)
 8001 Подвиг 2.08,5, 1952 (м. Дань)
 8767 Перепел 2.09,1, 1961 (м. 8767 Пуля)
 9207 Карапет 2.08,2, сір., 1968 (м. 9140 Капарча)
 11030 Приказ 2.22,0, вор., 1985 (м. 17562 Патока)
 Крестовий Поход 2.04,9, гн., 1996 (м. 13 ПО Кавалерія)
 Рекс 2.07,0, сір., 2006 (м. 19469 Коста-Ріка)
 Альпако 2.09,1, вор., 1997 (м. 11 ПО Апсни)
 Рахмат, вор., 2003 (м. Коста-Ріка)
 11662 Композитор 2.04, т.-сір., 1998 (м. Команда)
 12235 Сокол 2.08,5, вор., 2005 (м. 20578 Символіка)
 Цельсій 2.06,1, сір., 2014 (м. Цариця)
 11830 Фабіано 2.06,8, т.-сір., 1999 (м. 19783 Фіалка)
 12135 Даф 2.09,6, вор., 2008 (м. 20713 Добрая Фея)
 9247 Красавчик 2.11,2, 1964 (м. 11199 Казна)
 10018 Комок 2.08, сір., 1975 (м. 15186 Кераміка)
 10619 Крикун 2.05,0, сір., 1984 (м. 16585 Коломна)
 11740 Вулкан 2.04,6, чер.-сір., 2002 (м. 18001 Вамба)
 Жаворонок 2.07,2, сір., 2013 (м. Живописна)
 6999 Пустяк 2.14,5, сір., 1949 (м. 6150 Колядка)
 8418 Жар 2.04,5, сір., 1963 (м. 11076 Жимолость)
 11119 Їжорск 2.07,3, сір., 1984 (м. 15132 Інкрустація)
 12168 Ківер 2.02,4, чер.-сір., 2006 (м. 19438 Квінта)

Рис. 8. Схема лінії Пілота

5686 ПРОЛИВ 2.11,2, вор., 1940 (158 Ветерок – 4333 Плотина)
 4646 Квадрат 2.08,1, гн., 1946 (м. 3673 Кераміка)
 8573 Кредит 2.11,0, гн., 1952 (м. 6094 Іскра)
 9016 Боксер 2.09,8, сір., 1966 (м. 12006 Беглая)
 9963 Звоник 2.06,5, сір., 1972 (м. 12388 Занавеска)
 10800 Лозунг 2.06,2, сір., 1981 (м. 15293 Ліньовка)
 Флоріано 2.06,4, гн., 1998 (м. 18341 Феба)

Рис. 9. Схема лінії Пролива

Висновки:

1. Аналіз генеалогічних ліній української частини орловської рисистої породи показав, що з найбільш чисельною генеалогічною лінією в орловській рисистій породі вітчизняної частини популяції є лінія Барчука із більш розгалуженою гілкою Запада, до якої належать 28,1 % жеребців і 30,7 % кобил. Племінне ядро лінії зосереджено в чотирьох кінних заводах з розведення орловської рисистої породи (базові господарства), а також у племінних репродукторах та у власників коней – фізичних осіб. Генеалогічне відгалуження Запада представлено нащадками 9537 Бензола і 10173 Позива, зокрема – 9 жеребців-плідників, допущених до племінного використання і 78 племінних кобил репродуктивного віку.

2. Наявність ремонтного молодняку у генеалогічних лініях передбачає їх подальший розвиток. Більшість генеалогічних ліній, окрім ліній Барчука, Пілота і Воїна, знаходяться у загрозовому становищі, адже представлені трьома і менше жеребцями-плідниками, і без виділення або придбання нових плідників спричи-

нить звуження генеалогічної структури породи, що негативно відобразиться на популяції в цілому.

Бібліографічний список

1. Кожевников Е. В. Из истории отечественного коневодства. *Коневодство и конный спорт*. 1987. № 11. С. 30–31.
2. Витт В. О. Из истории русского коннозаводства. Создание новых пород лошадей на рубеже XVIII–XIX ст. Москва : Сельхозиздат, 1952. С. 359.
3. Рождественская Г. А. Орловский рысак. Москва : Аквариум БУК, 2003. 160 с.
4. Громова Т. В., Асанов С. С. Оценка влияния происхождения на работоспособность лошадей орловской рысистой породы. *Вестник Алтайского государственного аграрного университета*. 2017. № 10 (156). С. 121–125.
5. Carmalt J. L., Borg H., Naslund H., Waldner C. Racing performance of Swedish Standardbred trotting horses with proximal palmar/plantar first phalangeal (Birkeland) fragments compared to fragment free controls. *Vet. J.* 2014. V. 222. P. 43–47.
6. Гопка Б. М., Буренко А. В., Шаповал В. М. Жвавість і скороспілість орловських рисаків. *Науковий вісник Національного аграрного університету*. Київ, 2007. Вип. 114. С. 45–52.
7. Корнієнко О. О. Оцінка стану рисистого кіннозаводства України. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*. Харків, 2012. № 106. С. 54–59.
8. Ткачова І. В., Россоха В. І., Ткаченко О. О., Лютих С. В., Ковальова Т. О., Тур Г. М., Ковальова Т. М., Шкавро Н. М., Бровко О. В., Гданська К. В., Задерихіна О. А. Селекційно-генетичний моніторинг у конярстві : монографія / за ред. І. В. Ткачової. Київ : Аграрна наука, 2018. 238 с.
9. Ткачова І. В. Сучасна лінійна структура орловської рисистої породи в Україні. *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва НААН*. Харків, 2009. № 101. С. 127–138.
10. Положення з проведення апробації селекційних досягнень у тваринництві. Затв. Наказом МінАПП України № 385 від 02.07.2012. Київ. 13 с.

References

1. Kozhevnykov, E. V. (1987). Yz ystoriyy otechestvennoho konevodstva [From the history of domestic horse breeding]. *Konevodstvo y konniy sport – Horse breeding and equestrian sport*, 11, 30–31[in Russian].
2. Vytt, V. O. (1952). Yz ystoriyy russkoho konnozavodstva. Sozdanie novykh porod loshadey na rubezhe XVIII-XIX st. [From the history of Russian horse breeding. Creation of new breeds of horses at the turn of the XVIII-XIX centuries]. Moscow : Selkhozizdat [in Russian].
3. Rozhdestvenskaia, H. A. (2003). Orlovskiy rysak [Orlov's trotter]. Moscow : Akvarium BUK [in Russian].
4. Hromova T. V., & Asanov, S. S. (2017). Otsenka vliyaniya proyskhozhdeniya na rabotosposobnost loshadey orlovskoy rysystoy porody [Assessment of the influence of origin on the performance of horses of the Orlov's trotting breed]. *Vestnik Altayskoho gosudarstvennoho ahrarnoho unyversyteta – Bulletin of Altai State Agrarian University*, 10 (156), 121–125 [in Russian].
5. Carmalt, J. L., Borg, H., Naslund, H., & Waldner, C. (2014). Racing performance of Swedish Standardbred trotting horses with proximal palmar/plantar first phalangeal (Birkeland) fragments compared to fragment free controls. *Vet. J.* 222, 43–47.

6. Нопка, В. М., Burenko, A. V., Shapoval, V. M. (2007). Zhvavist i skorospilist orlovskykh rysakiv [Speed and early speed of Orlov's trotters]. *Naukovyi visnyk NAU – Scientific Bulletin of the National Agrarian University*. Kyiv, 114, 45–52 [in Ukrainian].
7. Korniienko, O. O. (2012). Otsinka stanu rysystoho kinnozavodstva Ukrainy [Assessment of the state of trotting horse breeding in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichnyi biuleten Instytutu tvarynnytstva NAAN – The Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal Science NAAS of Ukraine*. Kharkiv, 106, 54–59 [in Ukrainian].
8. Tkachova, I. V., Rossokha, V. I., Tkachenko, O. O., Liutykh, S. V., Kovalova, T. O., Tur, H. M., Kovalova, T. M., Shkavro, N. M., Brovko, O. V., Hdanska, K. V., & Zaderykhina, O. A. (2018). *Selektsiino-henetychnyi monitorynh u koniarstvi [Breeding and genetic monitoring in horse breeding]*. Kyiv : Ahrarna nauka [in Ukrainian].
9. Tkachova, I. V. (2009). Suchasna liniina struktura orlovskoi rysystoi porody v Ukraini [Modern linear structure of the Orlov's trotting breed in Ukraine]. *Naukovo-tekhnichnyi biuleten Instytutu tvarynnytstva NAAN – The Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal Science NAAS of Ukraine*. Kharkiv, 101, 127–138 [in Ukrainian].
10. Polozhennia z provedennia aprobatzii selektsiinykh dosiahnen u tvarynnytstvi [The legislative act of related to the testing of selection achievements in livestock] (2012). Kyiv [in Ukrainian].

ГЕНЕАЛОГИЧЕСКИЕ ЛИНИИ В ОРЛОВСКОЙ РЫСИСТОЙ ПОРОДЕ УКРАИНСКОЙ ЧАСТИ ПОПУЛЯЦИИ

Ткачева И. В., д. с.-х. н., Институт животноводства НААН.

Фролова А. А., Государственное предприятие «Агентство идентификации и регистрации животных».

В статье приведены результаты генеалогического анализа украинской популяции лошадей орловской рысистой породы. Общее поголовье породы на момент обследования составляло 653 гол., в том числе 267 племенных кобыл. Наибольшее количество лошадей – в Запорожском конном заводе № 86 (29,6 % племенных кобыл).

Анализ генеалогической структуры репродуктивного состава породы показал преимущество жеребцов трех линий: Барчука (ответвление Запада) (28,1 %), Пилота (18,8 %), Воина (15,6 %). Маточный состав преимущественно относится к линиям Барчука (ответвление Запада) (30,7 %), Пиона (22,1 %), Пилота (15,7 %).

Маточный состав Дубровского конного завода представлен преимущественно кобылами линии Пиона (41,2 %), Запорожского конного завода – линии Барчука (ответвление Запада) (29,1 %), Исполнительного (22,8 %), Пиона (20,3 %). В Лимаревском конном заводе большинство кобыл относится к линиям Барчука (ответвление Запада) (35,5 %), Пилота, Пиона (по 25,8 %). Лозовской конный завод укомплектован матками преимущественно линии Барчука (ответвление Запада) (38,2 %), Пилота (23,5 %) и Ветра (20,6 %). Крупнейший племенной репродуктор ЧСП «Камышанское» укомплектован преимущественно матками линии Барчука (ответвление Запада) (51,2 %), Пиона (22,0 %) и Пилота (17,1 %).

Анализ генеалогических линий украинской части популяции орловской рысистой породы показал, что наиболее многочисленной является линия Барчука с более развитой ветвью Запада, к которой относятся 28,1 % жеребцов и 30,7 %

кобыл. Племенное ядро линии сосредоточено в четырех конных заводах по разведению орловской рысистой породы (базовые хозяйства), а также в племенных репродукторах и у владельцев лошадей – физических лиц. Генеалогическое отвлечение Запада представлено потомками 9537 Бензола и 10173 Позыва, в частности – 9 жеребцов-производителей, допущенных к племенному использованию и 78 племенных кобыл репродуктивного возраста. Наличие ремонтного молодняка в генеалогических линиях предполагает их дальнейшее развитие. Большинство генеалогических линий, кроме линий Барчука, Пилота и Воина, находятся под угрозой исчезновения, так как представлены тремя и менее жеребцами-производителями и, без выделения или приобретения новых производителей, повлечет сужение генеалогической структуры породы, что негативно отразится на популяции в целом.

Ключевые слова: лошади, орловская рысистая порода, генеалогическая структура, репродуктивный состав, селекция, популяция.

GENEALOGICAL LINES IN THE ORLOV'S TROTTER BREED OF THE UKRAINIAN PART OF THE POPULATION

Tkachova I., Institute of Animal Science NAAS

Frolova A., State enterprise «Agency of animal identification and registration»

The article presents the results of the genealogical analysis of Ukrainian population of horses Orlov's trotter breed. The total number of the breed at the time of the survey was 653 horses, including 267 mares. The largest number of horses is in Zaporozhsky stud № 86 (29.6 % mares).

Analysis of the genealogical structure of the breed's reproductive composition showed the advantage of stallions of three lines: Barchuk (branch of the Zapad) (28.1 %), Pilot (18.8 %), and Voin (15.6 %). The mother composition mainly refers to the lines of Barchuk (branch of the Zapad) (30.7 %), Pion (22.1 %), Pilot (15.7 %).

The breeding stock of the Dubrovsky stud is represented mainly by mares of the Pion line (41.2 %), the Zaporozhsky stud – Barchuk line (a branch of the Zapad) (29.1 %), Ispolnitielnyi (22.8 %), and Pion (20.3 %). In Limarevsky stud, the majority of mares belong to the lines of Barchuk (branch of the Zapad) (35.5 %), Pilot, Pion (25.8% each). Lozovsky stud is equipped with mares mainly of the Barchuk line (branch of the Zapad) (38.2 %), Pilot (23.5 %) and Vietier (20.6 %). The largest breeding reproducer of the «Kamyshanskoe» is equipped mainly with mares of the Barchuk line (branch of the Zapad) (51.2 %), Pion (22.0 %) and Pilot (17.1 %).

Analysis of the genealogical lines of the Ukrainian part of the population of the Orlov's trotting breed showed that the most numerous is the Barchuk line with a more developed branch of the Zapad, which includes 28.1 % of stallions and 30.7 % of mares. The breeding core of the line is concentrated in four studs for breeding Orlov's trotting breed (basic farms), as well as in breeding reproducers and horse owners-individuals. The genealogical offshoot of the Zapad is represented by descendants of 9537 Benzol and 10173 Pozyv, in particular 9 stallions and 78 mares of reproductive age. The presence of repair young in genealogical lines suggests their further development. Most of the genealogical lines, except for the lines of Barchuk, Pilot and Voin, are under threat of extinction, as they are represented by three or less stallions and, without the allocation or acquisition of new producers, will lead to a narrowing of the genealogical structure of the breed, which will negatively affect the population as a whole.

Keywords: horses, Orlov's trotter breed, genealogical structure, reproductive composition, selection, population.